

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

Кафедра військово-профілактичної медицини
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник кафедри

п-к м/с

А.КОЖОКАРУ

« 25 »

2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІГІЄНА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ

(назва навчальної дисципліни)

для лікарів за спеціалізацією «Загальна практика – сімейна медицина» (для
СВ, ПС, ВМС)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

вид дисципліни професійно-спеціальна підготовка вибору слухача
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання денна
(денна/заочна)

Київ – 2020/2021 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Опис курсу.
2. Мета викладання дисципліни
3. Завдання вивчення дисципліни
4. Очікувані результати (компетентності)
5. Пререквізити
6. Тривалість курсу
7. Інформація про викладача
8. Методи викладання
9. Політика курсу
10. Форма контролю знань
11. Шкала оцінок
12. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни (структура)
13. Питання до заліку.
14. Рекомендована література
15. Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни
16. Глосарій

1. Опис курсу та Веб-сайт його розміщення;

Навчальна дисципліна «Гігієна екстремальних умов» належить до циклу дисциплін професійно-спеціальної підготовки вибору слухача, викладається у другому півріччі 1-ого року навчання за освітньо-кваліфікаційний рівнем: магістр медицини; спеціальність: 222 «Медицина»; спеціалізація: загальна практика – сімейна медицина.

Гігієна екстремальних умов як навчальна дисципліна базується на знаннях з гігієни та екології, основ медичного забезпечення військ, безпеки життєдіяльності і закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організаційних, загальних та окремих питань військової гігієни, санітарного нагляду і медичного контролю в обсязі необхідному для виконання функціональних обов'язків у мирний та у воєнний час.

Знання гігієни екстремальних умов для лікарів необхідне для організації і проведення санітарно-гігієнічних заходів серед населення і у військах на мирний та воєнний час, а також з урахуванням досвіду проведення АТО/ООС, в умовах надзвичайних ситуацій; ефективного аналізу стану здоров'я населення, особового складу Збройних Сил України (ЗСУ) та інших військових формувань у зв'язку з екологічним станом навколишнього середовища військових об'єктів, впливом факторів середовища життєдіяльності, умовами праці; проведення первинної профілактики захворювань і санітарно-просвітницької роботи, організації та контроль за проведенням профілактичних заходів поміж особового складу ЗСУ та інших військових формувань; вивчення, оцінки чи перевірки стану здоров'я населення та військовослужбовців; оцінки умов проживання в організованих колективах особового складу ЗСУ, населення та інших військових формувань при екстремальних ситуаціях.

Основними організаційними формами навчання є лекційні, практичні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес слухачів до глибшого самостійного вивчення питань навчальної дисципліни. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання та формують у слухачів навички, а семінарські заняття поглиблюють знання з цієї дисципліни.

Режим доступу до курсу на Навчальному порталі Української військово-медичної академії УВМА:

<https://mcdl.mil.gov.ua/course/view.php?id=375>

2. Мета викладання дисципліни

Головною метою викладання навчальної дисципліни “Гігієна екстремальних умов” є: удосконалення теоретичної і практичної підготовки з питань організації санітарно-гігієнічного забезпечення, організації і проведення санітарно-гігієнічних заходів серед населення і у військах на мирний та воєнний час, а також з урахуванням досвіду проведення АТО/ООС, в умовах надзвичайних ситуацій, а саме, при ліквідації наслідків катастроф у

промисловості, на транспорті, в районах стихійного лиха, на радіаційно, хімічно і біологічно небезпечних об'єктах, а також, в умовах воєнних конфліктів та широкомасштабної війни на території держави.

3. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями навчальної дисципліни є:

- закладення теоретичних основ військової гігієни, як науки (термінологія, нормативно-методичне забезпечення застосування профілактичних заходів) та відпрацювання практичних навичок щодо профілактики захворювань інфекційного та неінфекційного походження у відповідності до основ чинного законодавства України;
- впровадження форм та методів організації і проведення санітарного нагляду військових частин (з'єднань) у різних умовах їх навчально-бойової діяльності;
- розроблення профілактичних заходів з попередження негативного впливу на особовий склад у всіх видах та родах військ шкідливих чинників навколишнього середовища військових об'єктів – фізичних, хімічних, біологічних, а також психогенних і соціальних.

4. Очікувані результати (компетентності)

Загально-професійні компетентності:

- розуміння суті і соціальної значимості своєї професії, бути готовим до постійного професійного зростання, отримання нових знань;
- здатність до самостійного рішення професійних задач, аналізу та планування своєї професійної діяльності;
- здатність науково організовувати свою працю, застосовувати комп'ютерну техніку в сфері професійної діяльності;
- базові уявлення про основні поняття логістики.

Спеціалізовано-професійні компетентності:

- Після вивчення дисципліни слухачі повинні знати:
 - сучасну систему санітарно-гігієнічного забезпечення військ та населення при надзвичайних ситуаціях;
 - організацію кваліфікованих та спеціалізованих санітарно-гігієнічних заходів серед населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу, а також з урахуванням досвіду АТО/ООС;
 - порядок проведення санітарно-гігієнічних заходів у військах та серед населення при надзвичайних ситуаціях;
 - організацію і методику санітарного нагляду і медичного контролю за умовами військової праці, виконанням санітарно-гігієнічних норм і правил розміщення, харчування, водопостачання, лазнево-прального обслуговування особового складу, поховання полеглих в бою та померлих від ран та хвороб;

сили та засоби медичної служби, які призначені для організації та проведення санітарного нагляду і медичного контролю;
організацію та проведення санітарно-епідеміологічної розвідки місць розташування та дій військ, санітарної експертизи води та продуктів;
наукові принципи, інформаційне забезпечення гігієнічного аналізу захворюваності в військах;
наукові основи планування профілактичних та санітарно-гігієнічних заходів;
принципи організації санітарної охорони території;
облікову та звітну документацію з питань санітарно-гігієнічної діяльності.

Після вивчення дисципліни слухачі повинні вміти:
організувати проведення санітарно-гігієнічних заходів серед населення та військовослужбовців при надзвичайних ситуаціях;
здійснювати санітарно-гігієнічний нагляд серед особового складу військ та населення при надзвичайних ситуаціях.
складати плани профілактичних та санітарно-гігієнічних заходів при екстремальних ситуаціях;
взаємодіяти з різними службами, відомствами з питань проведення профілактичних та санітарно-гігієнічних заходів;
готувати звіти, довідки та інші документи з питань санітарно-гігієнічної діяльності;
оцінювати якість та ефективність роботи медичної служби військової частини з профілактичного напрямку в умовах екстремальної ситуації;
виявляти фактори ризику, які створюють умови виникнення та розповсюдження хвороб, розробляти заходи по їх профілактиці.

Результати навчання:

Кінцевою метою вивчення дисципліни є набуття слухачами практичних навичок по загальним, окремим та організаційним питанням гігієни екстремальних умов в об'ємі, необхідному слухачам для виконання функціональних обов'язків у відповідності з призначенням у мирний та воєнний час з урахуванням досвіду АТО/ООС, на період надзвичайних ситуацій і катастроф.

Зазначені практичні навички формуються на кожному практичному і семінарському занятті під керівництвом викладача.

5. Пререквізити

Вміння працювати на ПЕОМ, здійснювати пошук інформації у глобальній мережі Інтернет, використовувати сучасні інформаційні технології.

«Гігієна екстремальних умов» як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні слухачами УВМА таких дисциплін як: загальна гігієна, загальна

тактика, організація медичного забезпечення військ, управління повсякденною діяльністю медичної служби й інтегрується з цими дисциплінами.

6. Тривалість курсу

Обсяг дисципліни: 2 кредита ECTS 60 годин.

Лекцій: 8 годин.

Групові заняття: 8 годин.

Практичних занять: 22 годин.

Форма контролю: модульний контроль, залік.

Теми що розглядаються:

Кредитний модуль 1.

Змістовний модуль 1. Санітарно-гігієнічне забезпечення військ та населення при надзвичайних ситуаціях

Тема 1. Актуальні питання санітарно-гігієнічного забезпечення військ та населення при надзвичайних ситуаціях

Тема 2. Санітарний нагляд за водопостачанням.

Тема 3. Санітарний нагляд за харчуванням.

Тема 4. Санітарний нагляд за розміщенням військ

Тема 5. Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням

Тема 6. Актуальні питання гігієни військової праці

7. Інформація про викладача

Викладач	Хижняк Микола Іванович
Вчений ступінь	доктор медичних наук
Посада	професор кафедри
Наукові інтереси	Гігієна, соціальна медицина
Контактний телефон викладача	0674025094
E-mail викладача	-

8. Методи викладання

денна форма навчання:

– фронтальна форма навчання, коли усі слухачі під контролем викладача виконують одне і теж завдання одночасно;

– індивідуальна форма навчання, коли слухачі виконують завдання послідовно, один за одним.

При цьому, залежно від необхідності досягнення рівнів знання чи вміння викладач повинен використовувати наступні методи:

– пояснювально-ілюстраційний метод, при якому викладач доводить готову інформацію різними засобами, а слухачі її сприймають, усвідомлюють

та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, відео- і кінофільми, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін. Знання, які отримані в результаті реалізації цього методу не формують вміння, цей метод використовується для досягнення рівня “Знати”;

- репродуктивний метод, головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача.

- проблемне викладання використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння слухачем способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає слухачів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички творчого мислення.

- частково-пошуковий (евристичний) метод служить меті поступового наближення слухачів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань щодо прогнозування соціально-педагогічних ситуацій у військовому колективі, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить сам слухач.

- винахідницький метод є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду творчої діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: завдання на самопідготовку.

9. Політика курсу

Слухач повинен:

- вчасно приходити на заняття.
- у випадку пропуску лекційних / практичних занять без поважної причини, слухач може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його підсумкова оцінка буде знижена;
- добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- брати активну участь у практичних заняттях;
- бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими слухачами, зокрема під час обговорення питань на лекційних, практичних та семінарських заняттях;
- слухач може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно»;

- у випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, слухач отримає «0» балів.

- неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес в УВМА.

Якщо слухач має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, слухач має право звернутися до начальника кафедри чи керівництва факультету.

10. Види контролю знань та методи їх проведення

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних слухачами знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Види контролю:

- поточний контроль базових знань;
- самоконтроль
- підсумковий (залік з кредитного модулю).

Методи оцінювання результатів навчання

1. Індивідуальне усне опитування.
2. Тестовий контроль.
3. Вирішення типових практичних завдань.
4. Письмовий теоретичний контроль.
5. Індивідуальний контроль практичних дій та отриманих результатів

Методи поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль, виступи при обговоренні питань на практичних заняттях;

Методи модульного контролю: письмовий експрес контроль, контрольне завдання;

Методи самоконтролю: питання самоконтролю;

Методи підсумкового контролю: залік.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних слухачами знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- вхідний контроль;
- поточний контроль;
- самоконтроль;

– підсумковий контроль (залік).

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до слухачів на початку вивчення дисципліни та навчального семестру.

Вхідний контроль – проводиться для визначення базового рівня знань слухачів на початку вивчення дисципліни.

Поточний контроль – проводиться науково-педагогічними (педагогічними) працівниками на всіх видах навчальних занять у формі усного опитування або письмового експрес-контролю (летючки) під час виступів слухачів при обговоренні питань на семінарських і практичних заняттях, у формі комп'ютерного тестування, а також індивідуальних завдань, передбачених робочою програмою модуля (навчальної дисципліни).

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння слухачами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності слухачів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією.

Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення диференційованого заліку (модульного контролю) і враховуються науково-педагогічним (педагогічним) працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять за 4-бальною шкалою.

Самоконтроль призначений для самооцінки слухачами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного розділу (теми) навчальної дисципліни.

З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю.

Підсумковий контроль (диференційований залік) це контроль знань, вмінь, навичок слухачів після вивчення логічно завершеної частини (змістового модуля) програми навчальної дисципліни. Підсумковий контроль може проводитися у формі усного опитування, контрольної роботи, тестування тощо.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку в термін, встановлений графіком навчального процесу (в ході останнього навчального заняття наприкінці вивчення блоку змістового модулю протягом 90 хвилин) та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю слухач не може бути звільненим від підсумкового контролю.

Слухач, який на підсумковому контролі отримав оцінку “незадовільно”, повинен скласти його повторно і отримати позитивну оцінку. Слухач не може повторно складати підсумковий контроль з метою підвищення оцінки.

У разі порушення слухачем встановленого порядку здійснення контрольного заходу (списування, підміна завдання, використання недозволених матеріалів чи засобів) викладач відстороняє цього слухача від виконання завдання, робить позначку в журналі обліку навчальних занять, оцінює його роботу в нуль балів (незадовільно).

Слухачам забороняється обмінюватись інформацією у будь-якій формі, або використовувати інші матеріали та засоби, крім дозволених.

Відмова слухача від відповіді на білет (тест) оцінюється як незадовільна відповідь.

Форма проведення заліку (усна, письмова, комбінована, тестування тощо), зміст і структура контрольних завдань та критерії оцінювання обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання контрольного заходу.

Оцінювання результатів підсумкового контролю навчальних досягнень слухачів здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЄКТС та національною шкалою.

11. Шкала оцінок

Розрахунок шкали рейтингової оцінки (в балах) кредитного модуля – рейтингова оцінка (в балах) за дисципліну складається з суми всіх отриманих балів, але не більше 100.

Рейтингова оцінка слухача з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. Відповіді на заняттях;
2. Виконання практичних вправ та нормативів;
3. Відповідь на заліку;
4. Штрафні та заохочувальні бали.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Оцінювання на змістовому модулі (семінари).

Ваговий бал за одну відповідь дорівнює – вазі теми у дисципліні:

– повна та обґрунтована відповідь на запитання – максимально можлива кількість балів;

– повна відповідь на запитання – середня кількість балів;

– неповна відповідь на запитання – мінімальна кількість балів;

– відсутня відповідь на запитання – 0.

Робота на практичних заняттях.

Ваговий бал за одну відповідь дорівнює – вазі теми у дисципліні:

– повне та самостійне виконання практичного завдання – максимально можлива кількість балів;

– неповне, але самостійне виконання практичного завдання – середня кількість балів;

– виконання практичного завдання за допомогою викладача – мінімальна кількість балів;

– слухач не здатний виконати практичне завдання навіть за допомогою викладача – 0.

Залік.

Максимальна кількість балів за залік дорівнює: 40 балів:

– правильно та повністю виконані всі завдання контрольної роботи: 35-40 балів;

– частково виконані завдання контрольної роботи: 20-34 бали;

– завдання контрольної роботи виконані з помилками: 5-19 балів;

– завдання контрольної роботи не виконані: 0 балів.

Штрафні та заохочувальні бали.

Сума штрафних, так і заохочувальних балів не має перевищувати: 10 балів:

– активна участь в роботі на практичних та групових заняттях: + 1 бал;

– виконання завдань з удосконаленням методичних та дидактичних матеріалів з дисципліни: +1 - +3 бали;

– відсутність на практичному занятті без поважної причини: – 1 бал;

– відсутність на контрольній роботі без поважної причини: – 5 балів.

Розрахунок шкали рейтингової оцінки (у балах) кредитного модуля – рейтингова оцінка (у балах) за дисципліну складається з суми всіх отриманих балів, але не більше 100.

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) кредитного модуля переводиться згідно з таблицею. Переведення балів внутрішньої 100-бальної шкали в національну та шкалу ЄКТС здійснюється у наступному порядку:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
47 – 59	FX	незадовільно
1 – 46	F	

Отримані результати вносять до відомості обліку успішності.

12. Структура та розподіл навчального часу з тем і видів навчальних занять з навчальної дисципліни «Гігієна екстремальних умов»

№ № з/ п	Види навчальних занять, індивідуальні завдання та їх номери, контрольні зах оди	Кількість годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально- технічне забезпечення	Інформаційно- методичне забезпечення
			Навчальні заняття	Самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредитний модуль 1.					Семестр 1		
Змістовий модуль 1. Санітарно-гігієнічне забезпечення військ та населення при надзвичайних ситуаціях							
Тема 1. Актуальні питання санітарно-гігієнічного забезпечення військ та населення при надзвичайних ситуаціях							
1	Лекція	2			1. Система організації і здійснення санітарно-гігієнічного забезпечення у Збройних Силах України мирного та воєнного часу. 2. Структура, сили та засоби Служби превентивної медицини ЗС України. 3. Організаційно-правові основи санітарного нагляду у військах. 4. Законодавча та правова база для організації та проведення санітарного нагляду у військах та серед населення в екстремальних умовах.	Презентація лекції, Infocus	3, 4, 5, 15, 26, 27, 37, 38
2	Семінарське заняття		2		1. Основні вимоги керівних документів з санітарного нагляду у військах та серед населення на період надзвичайного стану в державі. 2. Права та обов'язки посадових осіб медичної служби з санітарного нагляду за життям, побутом військовослужбовців, умовами навчально-бойової підготовки військ, в період бою (операції) та серед населення в районах катастроф і стихійного лиха. 3. Основні напрямки санітарного нагляду у військових частинах та з'єднаннях.	Методичні розробки з аудиторних занять	3, 4, 5, 15, 26, 27, 37, 38

3	Практичне заняття		2		1. Система організації і здійснення санітарно-гігієнічного забезпечення у Збройних Силах України мирного та воєнного часу. 2. Законодавча та правова база для організації та проведення санітарного нагляду у військах та серед населення в екстремальних умовах.	Методичні розробки з аудиторних занять	3, 4, 5, 15, 26, 27, 37, 38
4	Самостійна робота			4	1.Обсяг та зміст санітарного нагляду у військовій частині. 2.Організація та проведення запобіжного та поточного санітарного нагляду і санітарної експертизи. 3.Функціональні обов'язки спеціалістів санітарно-епідеміологічних установ Збройних Сил із санітарного нагляду у військах.	Методичні розробки з самостійної роботи	3, 4, 5, 15, 26, 27, 37, 38
Тема 2. Санітарний нагляд за водопостачанням							
5	Лекція	2			1. Організація водопостачання військ та населення в екстремальних умовах. 2. Актуальні проблеми санітарного нагляду за водопостачанням населення та військ при надзвичайних ситуаціях, а також з урахуванням досвіду проведення АТО/ООС. 3. Нормативно-правова база. Вимоги керівних документів до якості води різних категорій водокористування при надзвичайних ситуаціях.	Презентація лекції, Infocus	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
6	Семінарське заняття		2		1. Актуальні проблеми санітарного нагляду за водопостачанням населення та військ при надзвичайних ситуаціях, а також з урахуванням досвіду проведення АТО/ООС.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
7	Практичне заняття		4		1. Зміст заходів по контролю за кількісним та якісним забезпеченням водою військовослужбовців та населення при надзвичайних ситуаціях.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39

8	Самостійна робота		4	1. Організація водопостачання військ та населення в екстремальних умовах. 2. Вимоги керівних документів до якості води різних категорій водокористування при надзвичайних ситуаціях.	Методичні розробки з самостійної роботи	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
Тема 3. Санітарний нагляд за харчуванням						
9	Лекція	2		1. Організація харчування військ та населення в екстремальних умовах. 2. Види продовольчих пайків у Збройних Сил, їх гігієнічна характеристика. 3. Санітарна експертиза харчових продуктів, порядок проведення, сили та засоби для проведення санітарної експертизи. 4. Основні санітарні правила для об'єктів продовольчої служби і військової торгівлі.	Презентація лекції, Infocus	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
10	Семінарське заняття	2		1. Особливості організації харчування особового складу з різними умовами життя та побуту військ. 2. Організація та проведення запобіжного і поточного санітарного нагляду за харчуванням. 3. Санітарна експертиза харчових продуктів, порядок проведення, сили та засоби для проведення санітарної експертизи. 4. Основні санітарні правила для об'єктів продовольчої служби і військової торгівлі.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
11	Практичне заняття	4		1. Організація харчування військ та населення в екстремальних умовах. 2. Види продовольчих пайків у Збройних Сил, їх гігієнічна характеристика. 3. Харчові отруєння, заходи з попередження їх у військах та серед населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39

12	Самостійна робота		4		1. Організація харчування військ та населення в екстремальних умовах. 2. Види продовольчих пайків у Збройних Сил, їх гігієнічна характеристика. 3. Харчові отруєння, заходи з попередження їх у військах та серед населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.	Методичні розробки з самостійної роботи	2, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 39
Тема 4. Санітарний нагляд за розміщенням							
13	Практичне заняття		4		1. Організація та проведення санітарного нагляду за військовим будівництвом. 2. Гігієнічні вимоги до планування (зонування) військових містечок, жилих та громадських будівель. Схеми санітарного обстеження приміщень. 3. Гігієнічні вимоги до фортифікаційних споруд. 4. Гігієнічна характеристика систем очистки військових містечок.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 26, 27, 37,39
14	Самостійна робота			4	1. Гігієнічні вимоги до польового розміщення військ. Методи об'єктивного контролю. 2. Санітарний нагляд за очисткою військових містечок.	Методичні розробки з самостійної роботи	2, 9, 10, 26, 27, 37,39
Тема 5. Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням							
15	Лекція	2			1. Санітарний нагляд (медичний контроль) за лазнево-пральним обслуговуванням. 2. Особливості лазнево-прального обслуговування і санітарного нагляду за ним у військовий час, а також з урахуванням досвіду проведення АТО/ООС. 3. Санітарна просвіта з питань особистої і громадської гігієни	Презентація лекції, Infocus	2, 9, 10, 26, 27, 37,39
16	Семінарське заняття		2		1. Організація і порядок лазнево-прального обслуговування особового складу військ 2. Санітарний нагляд (медичний контроль) за лазнево-пральним обслуговуванням.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 26, 27, 37,39

17	Практичне заняття		4		1. Гігієнічні вимоги до організації лазнево-прального обслуговування. 2. Актуальні питання організації і проведення санітарного нагляду за організацією лазнево-прального обслуговування військ та населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 9, 10, 26, 27, 37,39
18	Самостійна робота			4	1. Актуальні питання організації і проведення санітарного нагляду за організацією лазнево-прального обслуговування військ та населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.	Методичні розробки з самостійної роботи	2, 9, 10, 26, 27, 37,39
Тема 6. Актуальні питання гігієни військової праці							
19	Практичне заняття		4		1. Психофізіологічні основи військової праці. 2. Поняття про мешкання комплексів озброєння і військово-технічних об'єктів, медико-технічні вимоги до них. 3. Гігієнічні вимоги до організації і проведення робіт в умовах впливу професійних шкідливих чинників. 4. Гігієна праці в механізованих, танкових, радіотехнічних військах та артилерії. 5. Основи авіаційної, морської та космічної гігієни. 6. Гігієна праці на об'єктах з використанням джерел іонізуючих випромінювань, норми радіаційної безпеки. 7. Організація та проведення санітарного нагляду за умовами праці військовослужбовців у стаціонарних та польових умовах.	Методичні розробки з аудиторних занять	2, 3, 4, 5, 15, 25, 30, 37, 39, 40
20	Самостійна робота			2	1. Психофізіологічні основи військової праці. 2. Поняття про мешкання комплексів озброєння і військово-технічних об'єктів, медико-технічні вимоги до них.	Методичні розробки з самостійної роботи	2, 3, 4, 5, 15, 25, 30, 37, 39, 40

13. Питання до заліку

1. Законодавча та правова база для організації та проведення санітарного нагляду у військах та серед населення при надзвичайних ситуаціях.
2. Організація водопостачання військ та населення при надзвичайних ситуаціях.
3. Основні вимоги керівних документів з санітарного нагляду у військах та серед населення на період надзвичайного стану в державі.
4. Актуальні проблеми санітарного нагляду за водопостачанням населення та військ при надзвичайних ситуаціях.
5. Права та обов'язки посадових осіб медичної служби з санітарного нагляду за життям, побутом військовослужбовців, умовами навчально-бойової підготовки військ, в період бою (операції) та серед населення в районах катастроф і стихійного лиха.
6. Зміст заходів по контролю за кількісним та якісним забезпеченням водою військовослужбовців та населення при надзвичайних ситуаціях.
7. Система організації і здійснення санітарно-гігієнічного забезпечення у Збройних Силах України мирного та воєнного часу.
8. Організація харчування військ та населення при надзвичайних ситуаціях.
9. Структура, сили та засоби Служби превентивної медицини ЗС України.
10. Особливості організації харчування особового складу в різних умовах служби та побуту військ.
11. Санітарно-епідеміологічне управління регіону, Центральне санітарно-епідеміологічне управління Служби превентивної медицини ЗС України. Принципи їх діяльності при виникненні надзвичайних ситуацій.
12. Санітарна експертиза харчових продуктів, порядок проведення, сили та засоби для проведення санітарної експертизи.
13. Організація та проведення санітарного нагляду і санітарної експертизи при надзвичайних ситуаціях.
14. Харчові отруєння, заходи з попередження їх у військах та серед населення при надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.
15. Функціональні обов'язки спеціалістів Служби превентивної медицини ЗС України із санітарного нагляду у військах при виникненні надзвичайних ситуацій.
16. Гігієнічні вимоги до планування (зонування) військових містечок, жилих та громадських будівель. Схеми санітарного обстеження приміщень.
17. Вимоги керівних документів до якості води різних категорій водокористування при надзвичайних ситуаціях.
18. Гігієнічні вимоги до фортифікаційних споруд (з урахуванням досвіду АТО).
19. Організація та проведення санітарного нагляду за харчуванням в екстремальних умовах.

20. Гігієнічні вимоги до польового розміщення військ. Методи об'єктивного контролю.

21. Гігієнічна характеристика систем очистки військових містечок. Санітарний нагляд за очисткою військових містечок.

22. Санітарний нагляд за лікувальними та установами Служби превентивної медицини ЗС України при виникненні надзвичайних ситуацій.

23. Актуальні питання організації і проведення санітарного нагляду за організацією лазнево-прального обслуговування військ та населення при надзвичайних ситуаціях.

24. Організація та проведення санітарного нагляду за умовами праці військовослужбовців при надзвичайних ситуаціях.

14.Рекомендована література

Основна (базова)

1. Конституція України.
2. Статут ЗС України.
3. Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 року №555/2015.
4. Методичний посібник з основних питань організації медичного забезпечення Збройних Сил України: Метод. посібник / М.І. Бадюк, В.А. Баркевич, О.Ю. Булах [та ін.] – К.: ДОЗ МО України, 2006. – 499 с.
5. Організація медичного забезпечення військ: підручн. для студ. вищ. мед. закл. освіти України III – IV рівнів акредитації / За ред. проф. Паська В.В. – К.: «МП Леся», 2005. – 430 с.
6. Організація медичного забезпечення збройних сил країн НАТО: Навч. посібник / О.О. Сохін, О.В. Ричка, О.Ю. Булах та ін.; За ред. В.Д. Юрченка, В.В. Вороненка. – К., 2006. – 368 с.
7. Принципы и политика медицинского обеспечения НАТО. – Режим доступу: <http://pandia.ru/text/80/084/5177.php>.
8. Про військово-медичну доктрину України: парламентські слухання. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/sl2005115.htm.
9. Закон України 4004-XII від 24.03.99 р. «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
10. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» №1645-III від 06.04.2000 р.
11. Указ Президента України №400 від 06.04.2011 р. «Про затвердження Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу України»
12. Постанова КМ України від 29.03.2002 № 426 “Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань”.
13. Постанова КМ України від 28.10.2004 № 1444 “Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил та інших військових

формувань у мирний час” // Офіційний вісник України від 19.11.2004. - 2004. - № 44.- С. 39. - Ст. 2887.

14. Наказ МОЗ від 12.05.2010 р. №400 Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»// Офіційний вісник України від 16.07.10 .-№ 51.- Стор.99, Ст.1717.

15. Наказ Міністра оборони України №235 від 10.05.2007 р. «Про затвердження Положення про організацію та здійснення медичного забезпечення Збройних Сил України за територіальним принципом».

16. Наказ Міністра Оборони України N 85 від 29 березня 1994 р. “Про введення в дію Норм витрат на комунальні послуги у Збройних Силах України” (додаток до наказу 3. Норми витрат води на побутові, господарчі та технічні потреби).

17. Закон України 23.12.1997 р. № 771/97-ВР Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 19, ст. 98 зі змінами

18. Постанова Головного державного санітарного лікаря України 07.11.2001 N 139 Державні санітарні правила ДСП 4.4.5.078-2001 Мікробіологічні нормативи та методи контролю продукції громадського харчування

19. Постанова КМ України від 8 листопада 2000 р. № 1662 Перелік професійних захворювань

20. Наказ МОЗ України 04.06.2007 № 294 Про затвердження Державних санітарних правил і норм "Гігієнічні вимоги до влаштування та експлуатації рентгенівських кабінетів і проведення рентгенологічних процедур

21. Наказ МОЗ України 08.04.2014 р. № 248 Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».

22. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97); Державні гігієнічні нормативи. - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998.- 121с.

23. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 325 Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами // Офіційний вісник України від 08.09.2015 — 2015 р., № 69, стор. 297, стаття 2298, код акту 78316/ 2015

24. Наказ МОЗ України 11.08.2014 № 552 Державні санітарні норми та правила Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я // Офіційний вісник України від 30.09.2014 — 2014 р., № 76, стор. 74, стаття 2163, код акту 73989/2014.

25. Наказ МОЗ України від 21.09.2010. № 798 Про затвердження методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу"

26. Військова гігієна (загальні питання): Підручник / Хижняк М.І., Бідненко Л.І., Якимець В.М., Власенко О.М., Іващенко С.М., Устінова Л.А. – К.: УВМА, 2011. - 528 с.
27. Військова гігієна (гігієна праці в окремих видах та родах військ)): Підручник / Хижняк М.І., Бідненко Л.І., Якимець В.М., Власенко О.М., Устінова Л.А., Іващенко С.М., Гаврилко Є.В. – К.: УВМА, 2011. - 402 с.
28. Загальна гігієна (за ред. проф. Є.Г. Гончарука). – Київ.: Вища школа, 1995. -551с.
29. Міжнародні медико-санітарні правила (Женева, 23 травня 2005 р.)
30. Керівництво з медичного забезпечення Збройних Сил України. - Київ, 2014. – 595 с.
31. Никберг И.И. Гигиена больниц. - Киев, Здоров'я, 1993. - 261с.
32. Пашко К.О., Хижняк М.І., Щербань А.М., Кондратюк В.А., Крицька Г.А., Нарожнов В.В. Військова гігієна з гігієною при надзвичайних ситуаціях (Підручник). - К.: Тернопіль, Укрмедкнига, 2005. – 312с.
33. Ципріян В.І., Аністратенко Т.І., Білко Т.М. та інш. Гігієна харчування з основами нутриціології / Під редакцією проф. В.І. Ципріяна.- К.: Здоров'я, 1999. - 568 с.
34. Крушельницький О.Д., Хижняк М.І. Санітарно-епідеміологічне забезпечення багатонаціональних Збройних Сил (БЗС) при здійсненні місій в мирний час і на ТВД // Проблеми військової охорони здоров'я. Збірник наукових праць УВМА. - Вип. 12. - 2002. - С. 65 – 70.
35. Комунальна гігієна (за ред. академіка Е.Г. Гончарука). – Київ: Здоров'я, 2003. – 369 с.
36. Хижняк М.І., Бідненко Л.І. Екологія. (За ред. проф. М.І. Хижняка). – Київ, 2003. – 400с.
37. Організація медичного забезпечення військ: Підруч. Для студ вищ.мед.закл. освіти України III-IV рівнів акредитації/ За редакцією проф.Паська В.В.- К.: « МП Леся», 2005. - 430с
38. Бадюк М.І., Нарожнов В.В., Іванов С.В.Котуза А.С. Організація і особливості проведення медичної розвідки на засадах ризик-орієнтовного підходу // Метод.реком. - К.: Вид. МО України, 2005. - 79с.
39. Хижняк М.І., Крушельницький О.Д., Бідненко Л.І. Військова гігієна та військова епідеміологія. Навчальний посібник .- К.: УВМА, 2008.- 740с.
40. Радіаційна гігієна: Підручник для лікарів інтернів та лікарів-слухачів / В.О Мурашко, Мечев А.С.,В.Г.Бардов, та інші. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 376 с.
41. Військова екологія: Підручник / Хижняк М.І., Бідненко, Рожков Г.С., Устінова Л.А., Іванько О.М. – К.: УВМА, 2012. - 660 с.

Допоміжна

1. Про утворення Військово-цивільного координаційного штабу медичної допомоги. Спільний наказ МОУ, МОЗУ, МВСУ, СБУ, НАМНУ від 13.05.2015 року № 207/272/556/311/34. – Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0647-15>.

2. Санітарні втрати військ при різних ситуаціях їх застосування із урахуванням ізольованої та комбінованої дії різних уражаючих факторів: метод. посібник. – Х., 2007. – 104 с.

3. Інноваційний підхід в організації роботи військово-мобільних госпіталів в зоні АТО. – Режим доступу: <http://www.nmpu.com.ua/news/1530--innovacijnij-pidkhd-v-organizaciji-roboti-vijsykovovo-mobilynih-gospitaliv-v-zoni-ato/>.

4. Керівництво з експлуатації медичної та санітарної техніки у Збройних Силах України: Методичні вказівки / Сирота П.С., Голуб А.Г., Трохимчук В.В. [та ін.]. – К.: УВМУ МО України, 2003. – 135 с.

5. Керівництво по роботі баз зберігання медичного майна, центрів формування медичного майна непорушного запасу та медичних складів Міністерства оборони України: Методичні вказівки / Сирота П.С., Трохимчук В.В., Рибальченко М.С. [та ін.]. – Чернівці: ТОВ „Вид-во „Наші книги”, 2007. – 400 с.

6. Про затвердження Збірника описів комплектів медичного майна для військових частин та закладів Збройних Сил України і Порядку переформування комплектів медичного майна. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 30.06.2015 року № 03.

7. Про затвердження Положення про військово-медичні центри Збройних Сил України. Наказ Міністра оборони України від 20.02.2008 р. № 59.

8. Про затвердження Тимчасового переліку та обсягів медичного майна для надання медичної допомоги і лікування поранених та хворих на особливий період. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 03.07.2015 року № 25

9. Закон України Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

10. Керівництво з медичного забезпечення ЗС України” затверджено наказом начальника Генерального штабу – Головнокомандувача ЗС України від 26.12.2013 року № 317

11. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 11.02.2019 р. № 60 «Про затвердження Настанови з медичного забезпечення Збройних сил України на особливий період»

12. Наказ МО України від 08.05.2019 № 220 Про затвердження Положення про функціональну підсистему запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків у підпорядкованих організаціях, на підвідомчих об'єктах і територіях Міністерства оборони України єдиної державної системи цивільного захисту

13. Наказ Міністерства оборони України від 16.07.1997 № 300 Про затвердження Положення про військове (корабельне) господарство ЗС України // “Офіційний вісник України” 1997, число 52, стор.202

14. Спільний Наказ МО та МОЗ України від 07.02.2018 р. № 49/180 «Про визначення механізму надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції».

15. Медичне забезпечення антитерористичної операції: науково-організаційні та медико-соціальні аспекти : збірник наукових праць / за заг. ред. академіків НАН України Цимбалюка В. І. та Сердюка А. М. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 316 с

16. Досвід організації санітарно-гігієнічного та протиепідемічного забезпечення військ (сил) під час проведення антитерористичної операції (Операції Об'єднаних Сил) А.М. Сердюк, І.П. Хоменко, І.А. Лурін [та ін.] Монографія. 2019 280с.

17. Медичне забезпечення Збройних Сил України під час антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на території Луганської та Донецької областей: Монографія Хоменко І.П., Лурін І.А., Цимбалюк В.І., Жаховський В.О., Лівінський В.Г., Галушка А.М., Гуменюк К.В., Швець А.В., Іванько О.М. К.: Видавництво Людмила, 2020. В 3 частинах.

Інформаційні ресурси

Перелік ресурсів інформаційно-телекомунікаційної мережі «Інтернет» для освоєння дисципліни:

1. http://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/INTERNET/R_4.htm - сайти наукових бібліотек України;
2. <http://www.library.gov.ua/> - сайт Національної медичної бібліотеки України;
3. <http://www.ligazakon.ua/ru/> - законодавча база України;
4. <http://www.mil.gov.ua/> - сайт Міністерства оборони України;
5. <http://www.nbu.gov.ua/> - сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського;
6. <http://www.zepelin-mobile.de/>. – ZEPPELIN MOBILE SYSTEME GMBH.
7. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> - Законодавство України.
8. <http://www.moz.gov.ua/ua> - сайт Міністерства охорони здоров'я України;
9. <https://www.phc.org.ua> – Центр Громадського Здоров'я
10. <http://www.menr.gov.ua/> - сайт Міністерство екології та природних ресурсів України
11. <http://www.dsns.gov.ua/> - сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій
12. Військово-медична доктрина України. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Військово-медична_доктрина_України
13. <https://www.who.int/ru>
14. <https://www.euro.who.int/ru/home>
15. <https://soic.in.ua/base/page1>
16. <https://www.cdc.gov/>

15. Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
– Загальна тактика – Організація медичного забезпечення військ – Управління повсякденною діяльністю медичної служби	– Військово-польова хірургія; – Військово-польова терапія; – Військова фармація; – Військова епідеміологія; – Військова токсикологія, радіологія та медичний захист

16. Глосарій

Санітарне та епідемічне благополуччя населення - це стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, при якому показники захворюваності перебувають на усталеному рівні для даної території, умови проживання сприятливі для населення, а параметри факторів середовища життєдіяльності знаходяться в межах, визначених санітарними нормами;

Середовище життєдіяльності людини (далі - середовище життєдіяльності) - сукупність об'єктів, явищ і факторів навколишнього середовища (природного і штучно створеного), що безпосередньо оточують людину і визначають умови її проживання, харчування, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо;

Фактори середовища життєдіяльності - будь-які біологічні (вірусні, пріонні, бактеріальні, паразитарні, генетично модифіковані організми, продукти біотехнології тощо), хімічні (органічні і неорганічні, природні та синтетичні), фізичні (шум, вібрація, ультразвук, інфразвук, теплове, іонізуюче, неіонізуюче та інші види випромінювання), соціальні (харчування, водопостачання, умови побуту, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо) та інші фактори, що впливають або можуть впливати на здоров'я людини чи на здоров'я майбутніх поколінь;

Шкідливий вплив на здоров'я людини - вплив факторів середовища життєдіяльності, що створює загрозу здоров'ю, життю або працездатності людини чи здоров'ю майбутніх поколінь;

Безпечні умови для людини - стан середовища життєдіяльності, при якому відсутня небезпека шкідливого впливу його факторів на людину;

Сприятливі умови життєдіяльності людини - стан середовища життєдіяльності, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини і є можливості для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму;

Санітарно-епідемічна ситуація - стан середовища життєдіяльності та обумовлений ним стан здоров'я населення на певній території в конкретно визначений час;

Державні санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти (далі - санітарні норми) - обов'язкові для виконання нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлюють медичні вимоги безпеки щодо середовища життєдіяльності та окремих його факторів, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини та майбутніх поколінь, а також загрозу виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб та масових неінфекційних захворювань (отруєнь) серед населення;

Вимоги безпеки для здоров'я і життя людини - розроблені на основі медичної науки критерії, показники, гранично допустимі межі, санітарно-епідеміологічні нормативи, правила, норми, регламенти тощо (медичні вимоги щодо безпеки для здоров'я і життя людини), розроблення, обґрунтування, контроль і нагляд за якими відноситься виключно до медичної професійної компетенції;

Небезпечний фактор - будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник, речовина, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов може негативно впливати на здоров'я людини;

Санітарні та протиепідемічні (профілактичні) заходи (далі - санітарні заходи) - комплекс організаційних, адміністративних, інженерно-технічних, медичних, нормативних, екологічних, ветеринарних та інших заходів, спрямованих на усунення або зменшення шкідливого впливу на людину факторів середовища життєдіяльності, запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб і масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та їх ліквідацію;

Державна санітарно-епідеміологічна експертиза - це вид професійної діяльності органів державної санітарно-епідеміологічної служби, що полягає у комплексному вивченні об'єктів експертизи з метою виявлення можливих небезпечних факторів у цих об'єктах, встановленні відповідності об'єктів експертизи вимогам санітарного законодавства, а у разі відсутності відповідних санітарних норм - в обґрунтуванні медичних вимог щодо безпеки об'єкта для здоров'я та життя людини;

Надзвичайна ситуація техногенного та природного характеру - порушення нормальних умов життя і діяльності людей на окремій території чи об'єкті на ній або на водному об'єкті, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом або іншою небезпечною подією, в тому числі епідемією, епізоотією, епіфітотією, пожежею, яке призвело (може призвести) до неможливості проживання населення на території чи об'єкті, ведення там господарської діяльності, загибелі людей та/або значних матеріальних втрат;

Зона надзвичайної ситуації - окрема територія, де склалася надзвичайна ситуація техногенного та природного характеру;

Аварія - небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила загибель людей або створює на об'єкті чи окремій території загрозу життю та здоров'ю людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю;

Катастрофа - велика за масштабами аварія чи інша подія, що призводить до тяжких наслідків;

Об'єкт підвищеної небезпеки - об'єкт, який згідно з законом вважається таким, на якому є реальна загроза виникнення аварії та/або надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру;

Потенційно небезпечні заходи - заходи (покази озброєння і військової техніки, паради, тренування, навчання), які проводяться в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки, що можуть створити загрозу виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - система організаційних, технічних, медико-біологічних, фінансово-економічних та інших заходів щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру і ліквідації їх наслідків, що реалізуються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, відповідними силами та засобами підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і господарювання, добровільними формуваннями і спрямовані на захист населення і територій, а також матеріальних і культурних цінностей та довкілля;

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - підготовка і реалізація комплексу правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки рівнів ризику, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру на основі даних моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію техногенного та природного характеру або пом'якшення її можливих наслідків;

Ліквідація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - проведення комплексу заходів, які включають аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, що здійснюються у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів,

рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зон надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

Реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру - скоординовані дії підрозділів єдиної державної системи щодо реалізації планів локалізації та ліквідації аварій (катастрофи), уточнених в умовах конкретного виду та рівня надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру, з метою надання невідкладної допомоги потерпілим, усунення загрози життю та здоров'ю людей, а також рятувальникам у разі необхідності;

Зона можливого ураження - окрема територія, на якій внаслідок виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру виникає загроза життю або здоров'ю людей та заподіяння матеріальних втрат;

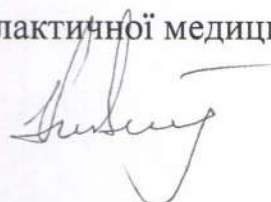
Оповіщення - доведення сигналів і повідомлень органів управління про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій і населення;

Система оповіщення - комплекс організаційно-технічних заходів, апаратури і технічних засобів оповіщення, апаратури, засобів та каналів зв'язку, призначених для своєчасного доведення сигналів та інформації про виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій і населення;

Постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру - особи, здоров'ю яких заподіяна шкода внаслідок надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру.

Провідний лектор:

Професор кафедри військово-профілактичної медицини
д.мед.н., професор
працівник ЗС

М.І.ХИЖНЯК